

SZARVASI LAPOK.

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 5 frt. — kr.
Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

MEGJELEN:

hetenként egyszer, vasárnap.

Az előfizetési és hirdetési pénzek, egy a lap szemléli részét illető közlemények a Szerkesztőhöz Szarvasra küldendők. Kéziratok nem adtnak vissza.

Hirdetési díjak:

Egy három hasábos petitsor 5 kr
Kétszeri közlésnél 4 kr
Háromszori közlésnél 3 kr
Többszöri hirdetésnél engedmény adatik. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

A nyílt térben minden garmondsor díja 10 kr

Ármentesítő társulati közgyűlés.

A körös-tisza-marosi ármentesítő és belvizszabályozó társulatnak Hódmező-Vásárhelyen f. hó 24-én összeült közgyűlése nagyérdékű tárgyalásairól következő részletes tudósításban értesítjük olvasóinkat:

Elnök: gróf Károlyi Tibor, jegyző: Szathmáry Ede. Jelen vannak: Horváth Gyula kormánybiztos, gróf Károlyi Sándor, Haviár Dániel Szarvas város orsz. gyűl. képviselője, Dáni József mint a gróf Károlyi György örökösai, Mikolay István, mint gróf Károlyi László, Novák József, mint öröf Pallavicini Sándor, Illés Lajos, mint gróf Károlyi Alajos, Póhl Dániel, mint az Inkey család, Fűzeséry Kálmán, mint a Navay család képviselői: — Hun-Vásárhely város képviselőiben: Garzó Imre, Kristó Lajos és Kmettykó József. Szeged város képviselőiben: Toth Pál és Lázár György. Makó város képviselőiben: Banfy Gyula és Bakos Ferencz, Szentes város képviselőiben: Sarkadi Nagy Mihály. Szarvas város képviselőiben: Salacz Ferencz, Mikolay Mihály, Winternitz Arnold, továbbá Békés, Endröd, Földeák, Gyoma, Körös Tarcsa, Mező-Berény, Mindszent, Ócsöd, Szegvár és Teés községek előjárói és képviselői: ezen kívül a nagy kiterjedésű érdekeltég számos tagja. A közgyűlésen megjelent tagok száma a 200 at, s az általok képviselt szavazatok száma 2000-et meghaladja.

Gróf Károlyi Tibor az elnöki székelt elfoglalván, miután eddig nem volt alkalma a közgyűlés tagjait üdvözölneni, mindenk előtt megköszöni a bizalmat, mellyel megiszteltetett. Meghajlik a közgyűlés kívánsága előtt s az elnöki tisztelt elfogadja, mert fontosnak tartja ez állást s ép azért készséggel felajánlja szolgálatait a társulatnak, s bár állását nehezíti az, hogy erőlyes kormánybiztos után veszi át a társulat vezetését, mindezáltal bizva közgyűlés támogatásában reméli, hogy reá váró feladatoknak megfelelni képes lesz. Kijelenti egyébiránt, hogy csak is addig tartja meg állását, míg a közgyűlés részéről jóakaró pártolást tapasztal s elnöki tiszte elveivel ellenkezésbe nem jön. Az önkormányzattól sok jót és üdvöset vár s reméli, hogy a közgyűlés öt munkájában támogatni fogja. Ebben a reményben a közgyűlést megnyitottanak nyilvánítja s a jegyzőkönyv hitelesítésére Kiss Zsigmond és Kristó Nagy István közgyűlési tagokat kéri fel.

A közgyűlés eljenzéssel fogadja az elnök beköszöntőjét, miután a közgyűlési tagok névsora olvastatik fel s konstatálván a gyűlés határozatképessége elnök az ügyrend érdekében felhívja a gyűlés tagjait, hogy aki szólni kíván az jegyeztesse fel nevét s egyszer-mind tudatja, hogy a f. hó 20-iki választmányi gyűlés a jelen közgyűlés egész tárgysorozatát felülvélni, határozatait véleményes jelen tés alakjában fogja a közgyűlés eléterjeszteni.

Kovács Ferencz tekintettel arra, hogy a közgyűlésen kiváló fontosságú kérdések fognak tárgyalatni, miután a jegyzőkönyv mikénti szerkesztése nagy horderővel bírhat az érdekeltégre, a tárgysorozat megkezdése előtt azon indítványt teszi, hogy ne két egyen, hanem többen küldessenek ki a jegyzőkönyv hitelesítésére, például a társulat mind három szakaszából 2-2 egyen, kik között esetleg az ellen-nézelű kisebbség is képviselve legyen.

A közgyűlés az indítványt elfogadja s a jegyzőkönyv hitelesítők számát 4-ben állapítván meg azok megválasztását a gyűlés végére halasztja.

Következik a napi rend.

Olvasatik a társulat megalakulásának jóváhagyásáról s az a'apszabályok módosításáról szóló elnöki jelentés.

Haviár Dániel: fájdalmasan veszi tudomásul, hogy a kormány jóváhagyta a társulat megalakulását; ő küzdött ellene többekkel, de most a bevézett tényvel szemben meg kell nyugodnia. Az alapszabály-módosításokkal szemben két körülmény kelti fel aggályát. Az alapszabályok 16-ik §-ában ugyanis eredetileg az 1871. évi 39-ik törvényzikkre történt hivatkozás, mely az ártéri költségviselésnél a haszon-arány elvét szentesíti. Ezen elv képezi alapját az összes vízszabályozó társula-

toknak s aggódva látja hogy ezen törvényzikk helyett az alapszabály módosításánál az 1884. évi 14-ik törvényzikkre történt hivatkozás, melyben a haszon-arány elve határozottan kifejezve nincs s így óhajtana, hogy ezen módosítás elvettessék s az alapszabály 16-ik §-ában az eredeti szerkezet szerint az 1871. évi 39. tet-re történjek utalás. — Másik megjegyzés a tartalék-tökére vonatkozik. Az alapszabály 13. §-a szerint a társulat árvédelmi tartalék tőkéjének összege gátvonal-kilometerenkint egy ezer forintban van megállapítva. Ezt túlmagasnak tartja. A védőtöltesek hossza 224 kilométer s így a tartalék tőke 224 ezer fetra rugna. Ismerve az érdekeltég nyomasztó pénzügyi viszonyait, ismerve sokoldalú terheit, önmagunk iránti kettős kötelességnek tartja a takarékoskást. Beismeri, hogy szükséges a tartalék tőke, de nem fogadja el az alapszabályban megállapított magas összeget. Hivatkozik az arad-békési társulatra, hol kilometerenkint 100 frtban s hortobágy-berettyói és ivánfenéki társulatra, hol mértföldenkint 1000 frtban van megállapítva a tartalék tőke, mely utóbbi kilometerenkint 130—140 frtnak felel meg. Az elnöki előterjesztésben, hogy a kormánybiztos az 1884-85. évi kirovásokból 93 ezer forintot takarított meg s ez a tartalék tőkére lesz fordítható, — megnugtatót nem talál, mert ez összeg sokkal célszerűbben felhasználható a jövő évi költségvetés keretében a kirovások csökkentésére. Más társulatok megadták a példát, mennyi szükséges a tartalék alapra, ő azt hiszi 1000 frtra kilométerenkint nincs szükség, s 100—200 frt elég lesz. Kéri azen két indítványát elfogadni.

Horváth Gyula: az alapszabály módosításokat, mint melyek a társulat intenióinak teljesen megfelelnek, elfogadásra ajánlja. Az 1884-ik évi 14. t. cz. alapelve a haszon-arányra van alapítva, míg ezen elv az 1871. évi 39. tet-ben nincs egész pozitívással kifejezve: ép azért ő az ártéri költségek kirovásánál inkább kíván arra a törvényre hivatkozni, mely minden tételében a haszon arány elvén nyugszik s így ellenzi Haviár indítványát. A tartalék tőkére nézve szintén ragaszkodik a módosított alapszabályokhoz, mert ép a körösi társulatok, melyek köréből a felszólalás történt, voltak azok, melyeknek financiai az alapítók hiányából felosztásnak indultak. Ha drága az uráknak az autonomia — folytatja — tessék áldozatokat is hozni érte! Ha az autonóm társulatnak nincsen pénze arra, hogy veszély esetén védekezék, hanem szaladgál fűhöz-fához, miniszteriumhoz, drága pénzintézetekhez, hogy pénzt szerezzen. az a társulat nem érdemel autonómiát. Kell, hogy a társulatnak magának legyen oly forrása, melyből szükség esetén merithessen, hogy ha egy nagyobb kalamitás bekövetkezik, legyen hova nyulnia. Ő is bir érzékel a terhek iránt, de ezen terheket a társulat csak úgy lesz képes viselni, ha az élet-fe teteleket megszerzi; s ezt csak akkor szeresheti meg, ha veszély esetén se a kormány, se a pénzintézetek kegyére nem lesz utalva. Őt épen az autonomia iránti szeretet bírja arra, hogy változatlanul elfogadásra ajánlja az alapszabályoknak a tartalék tőkére vonatkozó intézkedését.

Draskóczy Lajos: A mit a gazdagok és hatalmasok sokszor nagy kötséggel nem képesek létesíteni azt a szegény kis kötséggel létesíti sokszor. Köszönettel tartozunk — mond — Horváth Gyula kormánybiztos utnak, hogy védelmezett bennünket, de a védekezés költségeink aránya ugy viszonyított előbbi védekezési költségeinkhez, amint 9 viszonylik a 3-hoz. Az állam ennnyivel költött többet védelmünkre, mint a mennyibe a védekezés magunknak került volna. Ha mi tehát ugy gondolkozunk, hogy tartalék tőkére 240 ezer frt helyett elég nekünk 30 ezer frt, azt ne vegye rossz néven a kormánybiztos, mert mi azt véljük, hogy a hol bennünket 2—300.000 frt kötséggel védtek meg, mi magunk képesek leszünk 20—30 ezer forinttal megvédeni magunkat. Pártolja Haviár indítványát; mert most töltésünk jók, s nem lesz annyi védelmi kötségre szükség mind eddig. Jó várat könnyebb megvédeni, mint egy rossz várat, ép ugy a jó töltéseket is most könnyebb lesz megvédelmezni, mint mikor a töltések elhanyagolt állapotban voltak. — Az autonómiára nézve az a véleménye, hogy

ha az drága, ő nem ragaszkodik hozzá; nem bánja, ha absolut hatalom rendelkezik is a védekezéssel, csak olcsó legyen. De épen azért, mert tudja, hogy mi okvetlenül olcsóbban fogjuk védelmezni, töltéseinket, mint az állam, azért az autonomia keretében bátran meri lejobb szállítani a tartalék tőkét, melyet gát-kilometerenkint 150 frtban kér meghatározni.

Gróf Károlyi Sándor: először is országgyűlési képviselő társához Haviárhoz fordul s megjegyzi, hogy a haszon-arány elvét épen ő kívánta a mult közgyűlésen az alapszabályokban kifejezésre juttatni. A módosított alapszabály erre nézve az 1884. évi 14. t. cz-re hivatkozik s ezt ő elfogadja, mert a haszon-arány elvét ez a törvény ép ugy tárgyalja, mint a többi vizügyi törvényünk s miután a tiszaszabályozásnak ez a tulajdonképeni alaptörvénye, helyesen történt reá hivatkozás. A körösvidékiekhez fordulva kijelenti, hogy ő is körösvidéki birtokos s ha tudta volna, hogy ily költiségekkel jár az ármentesítés, soha se ment volna bele. De a törvényvel szemben most már meg kell hajolni s miután a haszon-arány elve ki van mondva az alapszabályokban is, kéri hasonérdekű tagtársait, hogy nyugadjanak meg benne. — A tartalék tőkére nézve az a véleménye, hogy 1000 frt kilometerenkint némely vidékre nézve sok, némely vidékre kevés. Reszéről nem állapítana meg kisebb tartalék tőkét, mint mennyit az előállható szükség kíván. Az okvetlen szükséges, hogy veszély esetén elég pénz legyen s a társulat disponálhasson felette. Annak kitenni a társulatot nem szeretné, hogy szükség esetén ne rendelkezék a kellő pénzerővel ép azért elfogadja az alapszabályban kitett összeget, mert ennek 2/3-od része a megtakarított 93 ezer forintban már meg van s csak 2/3-od részéről kell gondoskodni. Reszéről meg van győződve arról, hogy a kormány nem hagyná jóva a közgyűlés intézkedését, ha csak 150 frt szavazatának meg e célra kilometerenkint s ez által csak kelleltenne az autonomia átvételé, miért is elfogadni kéri a proponált tartalék tőkét.

Mezei Lajos békési jegyző méltatja előtte szóló érveit s elfogadja az alapszabályban megállapított tartalék tőkét.

Horváth Gyula: hosszabb beszédben felvilágosításul adja, hogy a 93 ezer frt az 1884—85 évi költségvetés keretében azért volt megtakarítható, mert vízveszély nem volt s ha más évben sem lesz árvíz, a költségvetési előirányzatból mindig lesz megtakarított összeg. Egyébiránt tudja, hogy a 10 millió költségnél is fog annyi pénz megmaradni, hogy a 93 ezer forint költségvetési megtakarítással együtt teljesen fedezni fogja a tartalék-tőkét s így e célból a társulatot terhelő újabb kirovásokra szükség nem lesz.

Garzó Imre: Haviár első indítványára nézve azon megjegyzést teszi, hogy ő ismeri ugyan a 79-iki s 84-iki kérdéses törvényeket, de a két törvény közt különbséget nem tud, ép azért elvárja indítványozótól, hogy feltüntetni fogja a különbségeket. A második indítványra az a nézete, hogy miután nem tudjuk, hogy rendkívüli árvizeknél a vízvédekezés mibe kerül szükség, hogy annyi tartaléktőke legyen, hogy minden körülmény közt megnyugodva legyen az érdekeltég. Most még ismeretlen e célra a költségvetés; a gyakorlati élet majd megfogja mutatni mennyi pénz kell szükség esetén, miután azonban az a fő, hogy ily esetben a pénz készen legyen, inkább pártolja a választmányi javaslatát.

Banfy Géza: Makó város ügyésze azon meggyőződésre jött hogy az ártéri birtokosok ha számba veszik minden kiadásait, azt látják, hogy földjüknek nem gazdái, hanem csak kezelői, mert a föld hasznát különféle állami intézmények húzzák el. Elénk színekkel festi az ártéri birtokosság sok oldalú megterhelhetését s kijelenti, hogy ha az 1884—85 évi költségvetés révén 93 ezer frt takarított meg, vagy ha a 10 millió költségnél maradványa lesz, az nem arra való, hogy abból tartaléktőkét képezzenek. Mindenhol gazdálkodni kell, ahol ez a társulati érdekek veszélyeztetésével nem jár s miután ő megvan róla győződve, hogy a kormány a törvény rendelkezésének megfelelőleg, teljes biztonságot nyújtó méretekkel kiegészítette a védőtölteseket, azt hiszi, hogy most már a védekezés ár-

viz esetén is eszközölhető kilométerenként 150 frt költséggel. Partolja Haviar mindkét indítványát az első fokéért, mert az 1884-iki törvényben a ház narány elve nincs benne, s így csakis az 1879-iki törvényben lát garantiát.

Udvardi Sándor szentesi földműves megdöbbentő jelenségekről szól. Drágálja a kormánybiztosi apparátust és adminisztrációt s miután a gátak védkepek, 150 frtos alapon kívánja megszabni a tartalékokat.

Kristó Nagy István szentesi gazdálkodó még akkor is, ha nem volna 93 ezer forint megtakarítás s nem volna a 10 millió költségnél maradványa, erős tartalékalapot kívánna, s így megszavazza az alapszabályt.

Csáky Mihály földműves azt hallotta, hogy egy rókaról két bört huzni nem lehet, a fensiki birtokosoktól mégis háromszorosnál is több húzódik. Az ő lelki kishirója azt mondja, hogy igazságtalan ez a törvény, vagy mié? —

Haviar Dani: nem akarta azt a hirt megpendíteni, melyet többen előtte rezgésbe hoztak, mert ő nem a szívhez, nem az érzelmekhez, hanem az észhez kíván szólni akkor, mikor ily fontos gazdasági kérdésről van szó. Eddig a viszonyokkal ismeretlenek adminisztráltak, ezután olyanok fognak adminisztrálni a kik ismerik a helyi viszonyokat; ő gazdasági kérdésben nem ragaszkodik az autonómiahoz, ha az drága, de itt ep az ellenkező eset áll. Ujabb érvekkel indokolja a tartalékokra vonatkozó ajánlatát. — Egyik szónok, előtte szokatlan hangon úgy nyilatkozott, hogy a két törvény közt különbséget nem tudván, megvárja tőle, hogy a különbséget kifejtse. Erre szóló csak azt feleli, ha a két törvény közt különbség nincs, miért tette akkor a miniszter a 71-iki törvény helyett a 84-ikét az alapszabályba? Vagy van különbség a két törvény közt vagy nincs; ha nincs különbség: akkor nem érti miért ellenzik, ha ez sokakra megnyugtatóssal van, hogy a 71-iki törvényre történjen a hivatkozás; ha pedig van különbség: akkor annál inkább ragaszkodik indítványához.

Nováky József: az egész vitát a két törvényre nézve meddőnek tartja, s felolvassa az 1884-évi 14. t. cz. egyik §-át, melyből kitűnik, hogy az 1871-évi 39. t. cz. hatályon kívül van helyezve s így helyesen történik az alapszabályban az 1884-évi 14-ik teikkre hivatkozás.

Haviar Dani: felszólal, hogy az 1884-évi 14. t. cz. cikk csak 1886-ban lép életbe, most még az 1871-iki törvény a kötelező, s így erre kell hivatkozni.

Elnökök: a vitát bezárja s tekintve, hogy a választmányban beható vizsgálat tárgya volt az egész javaslat, azt a közgyűlésnek elfogadásra ajánlja. A szavazást egybíránt elrendeli és pedig először arra, hogy elfogadják-e a közgyűlés a választmány javaslatát, — igen vagy nem? Ha nem fogadják el, akkor szavazásra bocsátja a Haviar két indítványát. A szavazás megkezdése előtt 5 percre a gyűlés felfüggeszti.

A névszerinti szavazás megejtetvén, beadott 1804 szavazatot, ebből igennel szavazott 903, nemmel 901, miután azonban a szavazatok össze számolása közben többen jelentkeztek, hogy a névsor olvasásánál nem voltak benn s szavazni óhajtanának, elnök tekintettel a szavazatok közti csekély különbségre, új szavazást rendel, hogy a közgyűlés többségének akarata megtudható legyen. A közgyűlés éljenzéssel fogadja az elnöki kijelentést s megkezdődik az újabb szavazás, melynek eredménye az lett, hogy 1797 szavazatból igen esett 942, nemre 885, s így a szavazatok alapján az elnök határozatilag kimondá, hogy az alapszabályok módosítására nézve a választmány javaslata elfogadott.

Ezután olvastatik a központi választmány jelentése a tésulati vagyon átvétele, a tisztviselők megválasztása, fizetések és díjak megállapítása iránt, valamint az irodai és szolgazemélyzet s a gátörök létszámának és fizetések megállapítására nézve tett intézkedésekről. Miután a tésulati tészi személyzet fizetése az 1885. évi költségvetésben a választmány propositiójához képest már fel van véve, elnök ajánlja, hogy a költségvetés vétekek tárgyalás alá s a fizetések megállapítása ennek keretében történjen.

Haviar Dani: mielőtt a részletes tárgyalásba menne, a közgyűlés által azt kívánja kimondatni, hogy a tésulati ideiglenes lévén, a tisztviselők is ideiglenesek s így nyugdíjra igényt nem tarthatnak.

Udvardi Sándor: általánosságban nem fogadja el a költségvetést, sokalja a tisztviselők számát s erősen hangsúlyozva a takarékoság elveit, a tisztviselők fizetésére proponált 67 ezer frtból 17 ezer frtot megtakarítani kíván.

Balogh János: tiltakozik az ellen, hogy a tésulati ideiglenes lenne; a törvény csak ideiglenes területéről szól, s a tésulati a törvény alapján megalakulván, véglegesen megalakult. E kérdés fölött vitázni nem lehet, mert a törvény és alapszabályok sehol sem szólnak ideiglenes tésulatról s így a tésulati nem ideiglenes.

Draskóczy Lajos: nem ismeri a törvényt de ha áll az, hogy az terület ideiglenes, a fizetés is csak ideiglenes lehet, mert még nem ismerjük az erőt, melylyel rendelkezni fogunk s így állandóan nem szabhatjuk meg sem a tisztviselők

számát, sem a fizetést. Azért csak ideiglenesen választhatjuk s nyugdíjigény nélkül. Hivatkozik az érdekeltég súlyos megterhelhetősére s a közérdek követelményeinek tartja, hogy ideiglenesen is mennél kevesebb legyen a tisztviselők száma, mert azt szükség esetén szaporítani lehet, de ha többet választunk, az baj.

Kristó Nagy István megtámadja Haviar és Draskóczyt, hogy nem a tárgy érdeméhez szólják. Általánosságban elfogadja a költségvetést.

Haviar: idézi az 1884-évi 23. t. czikket, mely csakideiglenes tésulatok szervezésére jogosítja fel a minisztert. Hivatkozik a korm. biztosra hogy az alakuló közgyűlésen ideiglenesen megalakultnak mondatott ki a tésulati s ily értelemben lett elhatározva az alapszabály-tervezet felterjesztése. Már pedig ha a tésulati ideiglenes, a tisztviselők is csak ideiglenesek lehetnek s nyugdíjra igényt nem tarthatnak.

Horváth Gyula: hevesen felszólal az ellen, hogy itt indokolatlanul vita tárgyává tessék, hogy állandó e vagy ideiglenes a tésulati. Felteszi a kérdést, melyik helyesebb: hogy véglegesen biztosított-e a tésulati autonóm joga, vagy ideiglenesen? s érveit az állandó tésulati mellett csoportosítja. Majd átterve kormánybiztosi működésére, kijelenti, hogy ő az alföldre idegenként jött, se baráti, se rokoni, se szomszédi tekintetek soha sem vezérelte, s mindég az érdekek ellentéteket igyekezett kiegyenlíteni, mert meggyőződése, hogy az érdekekben valódi érdek ellentéteket nincsenek s nagybirtokosnak és kisbirtokosnak közösek az érdekei s a ki ezeket ellentébe helyezi, az árt a közérdeknek. — Nem az árté tette önként tönkre — folytatja — hanem azon harez, melyet ok nélkül szítottak fel az érdekek ellentéte hangoztatásával. Ebben a nagy tésulatiiban meg lesz védve nagybirtokosnak, kisbirtokosnak érdeke egyaránt. Neki min kormánybiztosnak mindegy bármint határoz a közgyűlés, de mint tésulati tag, kormánybiztosi minőségében szerzett tapasztalatait a tésulati érdekében érvényesíteni akarja s miután az ideiglenes tésulati semmi előnye sem lenne, s a kérdés felvetése itt nem bír akut jelleggel, kéri e tárgyat levenni a napirendről. A törvény az állandó tisztviselőknél is megadja a választmánynak a jogot, hogy bármely tisztviselő 6 havi felmondás mellett elbocsátható, azért a gyűlés eredményét nem kívánja kockáztatni az által, hogy ideiglenesen választassanak a tisztviselők.

Haviar Dani: kiké a kormánybiztos ellen, hogy más térre akarja vinni a vitát, s megtámadja azért, hogy itt azzal gyanusít némelyeket, hogy a kisbirtokosok s nagybirtokosok közötti érdekharcot szítják. Erről itt nincs szó. Majd a körösi tésulatokat veszi védelmébe s kijelenti, hogy a körösiek soha sem jártak sem a kormány, sem senki más nyakára segélyért. A tisztviselők létszáma és fizetések megállapítására nagy befolyással van, hogy állandóan vagy ideiglenesen alakult-e a tésulati, azért kívánja mindenen előtt ezen kérdés tisztázását.

Horváth Gyula: kénytelen Haviar beszédjére nyilatkozni, mert ő gyanusítani senkit sem szokott. Megmagyarázza szavait s kijelenti: egy embert vet meg s ez az a ki más gyanusít.

Garzó Imre: fölöslegesnek tartja a vitát, hogy véglegesen alakult-e a tésulati vagy ideiglenesen, de a tisztviselőket ideiglenesen, azonban határozott időtartamra pl. 6 évre, kívánja választani. **Balog János, Füzesséry Kálmán** véglegesen kívánják alkalmazni a tisztviselőket.

Bánfy Gyula: A 10 millió költségnél folyóvá tétele volt a tésulati alakulás czélja és tekintve, hogy a kötvényben ki van kötvé hogy minden egyes birtokos jogosítva van visszafizetni a 10 millió költségnél reá eső részét, világos, ha ezt megfizeti megszűnik a tésulati tagja lenni. („Ohó!” tiltakozik a többség) A végleges megalakulás ellen nyilatkozik.

Gróf Károlyi Sándor: a tésulati ideiglenességére nézve hallott hangokkal szemben legjobb meggyőződése szerint kijelenti, hogy arról még csak ne is álmodják senki, hogy az alakulás ideiglenes volt. Együtt maradunk akár tetszik az uraknak, akár nem. Saját részére nem bánta volna, ha soha sem szabályozunk és soha sem tésulatiunk volna, de most már benne vagyunk. Az 1881. évi 51. az 1884-évi 14. és 23-ik t. czikkekből az ideiglenességet senki sem fogja kimagyarázni s így fölösleges a vitával az időt tölteni — A mi azon kérdést illeti, hogy végleg választjuk-e a tisztviselőket vagy ideiglenesen? a fölött szintén fölöslegesnek tartja a hosszas tárgyalást, mert a törvény biztosítja a tésulati részére azon jogot, hogy bármelyik tisztviselő 6 havi felmondás mellett a választmány által indok nélkül is elbocsátható s így a végleges választásban semmi nehézséget nem lát. Ajánlja a napi rendre térést.

A közgyűlés elfogadja gróf Károlyi Sándor indítványát s tárgyalás alá veszi a költségvetést. A közgyűlés további folytatásáról lapunk jövő számában értesítjük olvasóinkat.

Szabályrendelet

a hernyók és kártékony rovarok kiirtásáról.

1. §.

Minden birtokos, vagy bérlő, tartozik minden

év február végéig a kertje, szőlője udvarán és a község belsejében birtokában lévő minden fáról, cserjéről és sövényről az őszről maradt hernyófészkeket leszedni s azokat tüzvesztélyre alkalmas nem szolgáltató módon elégetni, vagy elégettetni; tartozik a tavasz és nyár folyán a fákon, cserjéken és sövényeken mutatkozó hernyók és hernyóhalókat mutatkozásuk után azonnal leszedni és megsemmisíteni, tartozik évenként legalább egyszer ké-ő őszön vagy kora tavaszon a gyümölcsfa törzseit ennek megromlott kérgét levakarni, s azt egyharmad oltott mész, egyharmad szárga agyag és egyharmad marhaganéjből készített jó sűrű léval bekenni, miáltal tömérdek rovar és hernyó semmisítettik meg, s a fa szebbé fejlődik; — azon években, a melyekben a cserébogár repülő alakban nagyobb számban mutatkozik, — köteles minden kert, szőlő- és gyümölcsös-tulajdonos reggelenként a cserébogarakat a fákról lerázni, összeszedni és megsemmisíteni.

2. §.

Minden birtokos, vagy bérlő tartozik — ha szomszédja ezen köteleességnek eleget nem tesz — ezt az előjárásnak feljelenteni s a bíró megelőzött sikertelen megintés után köteles 3 nap alatt a cész vagy a szomszéd közbenjöttével a fogantatandó munkát a mulasztónak költségére és kárára eszközölni.

3. §.

A községi bíró tartozik örködni a felett, hogy a hernyóirtás az illető lakosok, vagy határbeli birtokosok által szigoruan teljesítették, s ha az kellő időben nem történnek, s ha a mulasztónak szomszédai sem élnének a fentebbi pontban körülírt jogokkal: megelőző és siker nélkül maradt megintés után a bíró intézkedik, hogy a hernyó- és rovarirtás a mulasztó terhére és költségére eszközöltessék.

A községi bíró felelős az esetleg felfedezendő mulasztásokért, mit ellenőrizni a járási szolgabírák feladata, a kik a megye alispánjához évenként legkésőbb április hava végeig jelentést tenni tartoznak arról, hogy a községi előjárók a reájuk rótt kötelezettségeiknek mennyiben feleltek meg.

4. §.

A hernyóirtást mulasztó tulajdonos vagy bérlő a község, vagy szomszédja által teljesített hernyóirtás-költségének megérítésén felül a járási szolgabíró által kimutatott s azonnal végrehajtandó 2—5, illetve kötekedés esetén 10 frtig terjedő pénzbírsággal büntetettik meg, mely bírság a községi faiskola költségére fordítandó.

5. §.

A község birtokát képező és általa kezelt faiskolában, kertekben található fák, cserjék és sövények, valamint a határbeli nyilvános utakon lévő gyümölcsfák a község költségére a hernyóirtás megintandók, mi felett örködni a büntelési jog gyakorlata mellett, rendezett tanácsu városoknál a polgármester, másutt a járási szolgabírák köteleessége.

6. §.

A hernyók és kártékony rovarok pusztítását illetőleg annyira hasznos éneklő madarak kimelése különösen az előjáróság figyelmébe ajánlatván, ez köteles az e tekintetben fennálló rendeleteket szigoruan megtartani és megtartatni az iskolába járó gyermekeket erre a tanító által évenként többször figyelmeztetni, s a mennyiben a gyermekekre szülőik nem elég gondval ügyelnek fel: e tekintetben a gyermekek ismételt pajkosságai- és pusztításaitért a szülők vonandók felelőségre, és rovandók meg a fentebb említett pénzbírsággal. Ezenkívül a pillangók kiirtása szintén figyelembe veendő.

7. §.

Az előjáróság tartozik jelen szabályrendelet kivonatát minden hóbán egyszer, minden mulasztásért egy-egy frt büntetés terhe alatt kibírdetni.

Kelt B.-Gyulán, Békés megye bizottságának 1881. évi május hó 16-án és folytatva tartott közgyűléséből.

Ezen szabályrendeletet a magyar királyi belügyminiszterium akövetkező záradékkal látta el:

Jelen, az 1881-évi február hó 16-án 48196, ex 1880. szám alatt kibocsátott szabályrendeletet, az 1880. évi XXXVII. törvényczikk 15. §-a alapján, ezennel azon megjegyzéssel erősítem meg, hogy a 4-ik §-ban „pénzbírság” és „bírság” szók alatt: „pénzbüntetés” törvényszerű kifejezés; a 7. §-ban pedig: „egy egy forint” kitétel alatt: „törvényszerű feyelmi” kifejezés értendő. Budapest, 1881. évi február hó 16-án. Tisza, sk.

Ujdonságok.

— Az armentesítő tésulati közgyűlése a község körében a legnagyobb é deklódest költötte fel. A halgatóság részére fentartott helyiség a gyűlés mindkét napján tömve volt és a folyosókat is ellepték a kíváncsiak, kiket a gyűlés külső sceneriaja érdekelt. Az ülés lefolyásáról lapunk más helyén bő tudósítást közlünk, melyet lapunk jövő számában folytatni fogunk. Röviden megemlítjük még, hogy a közgyűlés a tisztviselők fizetésének megállapításánál szavazás útján a főigazgató fizetését a választmány által javasolt 3000 frt ellenében 2000 frtra, a három szakaszigazgatónak 1800 frt fizetés, 300 frt lakbér és 600 frt utiatalány,

összesen 2700 forintban proponált javadalmát szintén 2000 fortra szállíták le; a többi állásokra nézve a választmány által javasolt fizetések elfogadtattak.

— **A tiszavölgyi társulat** közgyűlésére a „körös-tisza” marosi arm. társulat közgyűléséből Dáni József, Kristó Lajos, Balogh János, Sarkadi Nagy Mihály, Haviár Dániel, Debreczeni Endre és Dr. Lázár György küldettek ki képviselőket.

— **A helybeli főgymnasium tanszék alapítványi pénztár** megvételre keres egy kisebb Wertheim-féle tűzmentes pénztárcserejt. Az eladó jelenkezzék a lapok kiadó hivatalában.

— **Tűzeset.** Folyó hó 26-án tűz ütött ki városunkban, a róm. kath. toronynak harang szobájában, éppen akkor midőn a harangozó bojtár a hajnali 5 órai harangozást elvégezte. A tűzvést csak igen későn s akkor is kevesen vették észre a lakosok közül; mivel azt csupán a kath. iskola udvarán levő csengő jelezte. Ennek folytán, mintegy fél órai égés után érkezett a vész helyére az első feckendő is az előjáróság által nem rég beszerzett nyomó tömlőkkel; de elég jókor arra, hogy a már teljesen leégendőnek vélt templom épületet megmentse az elhamvadástól. Ugyan is a lángok oly erővel nyaldosták a harang szoba száraz deszkapadozatát, s a harang oszlopokat, hogy onnan már a legmerészebb oltók is a megmentés reménye nélkül kezdtek visszavonulni. Vedrekkal, még ha lettek volna is azok a kevés számú oltók nál, hiába való munka lett volna megkísérteni az oltást a szűk és sötét toronylépcsőzeten keresztül. Itt tehát csak a nyomó tömlőkhez esatolt sugár

eső felvitelének lehet első helyen tulajdonítani a tűz eloltását s ez által mintegy 10 ezer forintnyi kár megelőzését. Azon derék tűzoltók közül kik férfias bátorsággal megmérték közelíteni tömlőkkel a már életet is veszélyel fenyegető tűzfészket, csak néhányan sikerült nevét megtudnom. Itt voltak: Ujfalučki szabómester, Podani Pál kovács legény, Izrael Jakab és Richtzeit kereskedő stb. Ezek valamint a meg nem nevezettek is fogadják nemes és bátor tettöket a közönség elismerését.

A kitört tűzet rendőri nyomozás vétkes gondatlanságból származottnak állapította meg. Ugyanis a harangozó suhancz gyertyája (s nem lámpája!) harangozás közben leesett a fakutya ládájáról, minek folytán az a körül levő szemét pókháló sítb lángot fogott. Ezt látva a suhancz, ijedteben lefutott, a helyett hogy oltásra gondolt volna.

Békemesnye területén a kincstár részére ez évbentermelt dohány, B. Csabán 1886 év január hó 4-ől február hó 27-ig fog bevéltatni.

— **Megyebizottsági tag** választása. A nov 30-án a Moravcsik-féle iskolában megejtendő megyebizottsági tag választásra hívjuk fel olvasóink figyelmét. E helyre Dr. Salacz Oszkár ifjú ügyvéd van kijelölve, s Szarvas városa csak önmagának tesz vele szolgálatot, ha alkalmat ad hogy ezen szép készütségű erő a megyei ügyek terén is eredményesüljön. Reméljük, hogy a választás pártkülönség nélkül egyhangú lesz.

— **A földművelés ipar és kereskedelemügyi** m. kir. miniszter ur f. évi nov. 5-én kelt körrendeletében, egy hirdetményt küldött be az ország törvényhatóságaihoz, mely szabályozza az amerikai szőlő vesszők eladását.

— **A békemesnyei szabadelvű párt** mint jeleztek volt, múlt vasárnapon Nagy Károly elnökle alatt megtartotta azon értekezletet, melynek tárgyaül a miniszterelnök 10 éves kormányzása alkalmából történendő üdvözlés módja lett megállapítva. Ez alkalommal a csabai közbirtokossági vigadó meztelt. a megye minden részéből egybegyűlt nagy és díszes közönséggel. Az összejövetel barátságos és szíves volt s az elnök indítványa lelkes eljenzéssel fogadtatott. Ez indítvány értelmében a párt kebeleiből alakítandó 50 tagú küldöttség viszi meg az üdvözlést, mely küldöttségnek szónokul és vezetőjeül Nagy Károly lön megválasztva. Elhatározatott még, hogy a párt a decemberi megyei közgyűlésen indítványozza, mi szerint a megye törvényhatósága üdvözlő feliratot küldjön a miniszterelnökhöz.

— **Halálozás.** Télessy Irén, Gugg József katona orvos ifju neje, városunk közbecsülésben élő orvosának, Dr. Télessy Józsefnek leánya, f. hó 25-én mezőhegyesen elhalálozott. Az elhúnytat mélyen sujtott férjén és szülőin kívül egy kis gyermeke is siratja Enyhítse a gyászolók fájdalmát közös részvétünk. Az elköltözöttnek pedig áldott legyen emlékezte!

— **Gazdagh** gyilkosságainak nyomozásához! Drill vizsgálóbíró a múlt szombaton városunkon által Szentandrásra utazott, hogy a soroksári uti rabló gyilkosság ügyében kihallgassa Gazdag Imréné ott lakó szülőt. Simon K. Gazdag szerencsétlen özvegyének atyja, — mint értesültünk — földet bérel, — s ujaóban Szarvason is jelent, kezett egy kisebb birtok haszonbérbe vétele iránt kísérletet tenni, egy helybeli birtokosnál, s ez által a bérösszeg fedezetül egy 10 ezer frtról szóló takarékpénztári könyvet mutatott elő, mint leányának, Gazdag Imre özvegyének tulajdonát, melyet az férje szerencsétlen halála következtében nyert biztosítási díjból ily módon elhelyezett. Hogy a dolgokban, mennyi az igazság, azt a vélemények sokfélesége nekünk sem engedti kitalálni.

— **Vadászat.** Még e hó 13-án hozta a szarvasi vadásztársulat választmánya azon elhatározást hogy az idei vadászati évadban 5 hajtó vadászatot

rendez, — s ezek decz. 6. 13. 20 és 27- napjain — az utolsó pedig a jövő év január havában — lesznek megtartva. A tagok és vadászat kedvelők külön megfognak hivatni.

— **Próba-bál.** Lapunk múlt számában említettük volt, hogy Dobos Adolf táncztanító növendékeivel táncpróbát tartott a f. hó 21-én. Ennek sikeréről most a következőket jelentik nekünk: A táncz próba este 7 órakor vette kezdetét s a „Barány” vendéglő terme megtelt díszes közönséggel. A növendékek bizonyították ez uttal is, hogy mesterök hiven teljesítik a tanítást s az eredmény méltó az elismerésre. Kedvesen szemlélték a jelenlevők a magyar magántánczot is Salacz Aladar és Koncz Böske ügyes előadásában. Később, — az eddig csak szemlélő közönség is — tánczra perdült s gyorsan tünt az éj, midőn a hajnali 5 óra oszlasra hivta a kedélyesen mulató közönséget. A tánczosnók között láttuk: Bakay Etelka, Bretz Berta, Koncz nővérek, Krecsmer Irén, Kuczay Lujza, Lehr Emma, Lukesch Ilka, Mázor Jolán, Szendi Lujza, Winternitz Hedvig és Zlinszky Ilonka kisasszonyokat. A menyecskék közül: Salacz Ferenczét, Dr. Fuksz Edénét, Moravcsik Gézanét stb. Kik mind hozzájárultak a jó kedv teljességéhez.

Gazdaság, ipar és kereskedelem.

Mire kell a fák átültetésénél ügyelni?

Ha egy fát átakarunk ültetni, lehetetlen, hogy azt összes finom gyökereivel együtt kiemelhessük eddigi helyéből, s ha ez mégis megtörténhetne, akkor meg új helyére nem ültethetjük át, hogy minden finom gyökerszálaival egy, hogy minden egyes szál éppen úgy kerüljön az új helyre, mint a régiiben volt. Minthogy az lehetetlen, ennél fogva az átültetésnél a finom gyökereket eltávolítjuk, s csak azokat tartjuk meg szintén megkurtítva, melyek elég erősek arra, hogy a gödör kitöltésekor helyzetüket nem változtatják.

Midőn az átültetésnél a finom gyökereket eltávolítjuk, arról is kell gondoskodnunk, hogy minél előbb újak képződjenek. Ez az erős, meghagyott gyökereken történik; az erős gyökerek ennél fogva né nagyon kurtításának meg, mert a metszéseken így könnyebben képződnek új gyökerek, mintha egészen kurtára vágjuk volna, a mi különben a fa szilárd állásának biztosítása czéljából is mellőzendő.

Faiskolákban a rövidi endő gyökereket mindig a kiemeléskor le szokták vágni; ezeknek 25—30 centiméter hosszúnak kellene lenni, s ha a beültetésnél frissen megmetszetnek, a megfelelő hosszúság el lesz érve.

Minél nagyobb a gödör, melybe a fát elültetni akarjuk, annál gyorsabban fog ez nőni, s annál hamarabb lesz nagy koronájú, erős törzsű és termőképes fánk. Rosz viszonyok közt elültetett fák gyakran 10 év alatt is csak 3—4 centiméter vastagságot érhetnek el, míg ellenben a jó viszonyok közt elültetett fa ugyanannyi idő alatt 25—35 centiméter vastagságra feljűdhet. Rendesen egy méter mély s ugyanily széles gödröt szoktak ásni.

Ha a gödröt már ősszel ásattuk ki, hogy egész télen át nyitva maradhasson, nemesak oldal-falait járja át a fagy és porhanyítja, hanem a kihányt föld is átfagy s porhanyósabbá lesz, úgy, hogy az ily gödörbe tavasszal ültetett fa a legjobb viszonyokra talál.

A gödör készítésénél a felső, gyöpös és humuszduzsabb földet az egyik, a mélyebben levőt a gödör másik oldalára kellene hányni, mert a fa átültetésénél jobb és kevésbé jó földre van szükségünk.

A gödör közepébe a karót állítjuk s most annyi földet hánynak a gödörbe, hogy azt a magasságot elérjük, melyre a fát állítani akarjuk, arról gondoskodva, hogy a gyökerekre a jobb humuszos föld jusson.

A fának a karó mellé való ültetésénél két dolgot kell figyelembe venni, a megfelelő mélységet és azt, hogy minden gyökér földdel legyen körülveve.

A kellő mélység eltalálása azért igen fontos a faátültetésnél, mert ha nagyon mélyen ültetjük, a törzs gyökerét föld veszi körül, a mi a fának ártalmára van, ellenben ha nagyon magasan ültetjük, akkor a földszüppedés után a gyökerek felszínre kerülnek a mi szintén nem előnyös. Az első baj azonban nagyobb a másodikkál.

Az ültetéskor minden egyes gyökert jól körül kell venni földdel, mert az üres légközök könnyen gyökérrothadást okoznak; ily üres közők, ha az ültetést elég gondosan nem végezzük, leginkább a törzs alatt képződnek, a hol a gyökerek kéz alakuán szétágaznak.

A fát a karó északi oldala mellé kell ültetni, hogy a napsugarak ellen óva legyen a törzs.

A fát kellő mélységbe a földbe állítván, a gyökerekre könnyű humusz- vagy homokos földet hánynak, a gyökerek közt kézzel nyomkodjuk jól le a földet s úgy hánynak rá aztán a többit.

Minthogy a fa a földdel együtt bizonyos idő múlva mélyebre süppedt, kezdetben lazán kötjük a fához, szorosan megkötött fánál a gyökerek alatt légürök képződnek, melyek a fának fejlődésére nagyon károsak.

Az ültetés után az egy éves hajtásokat 3—4 szemre visszametszzük, vagy valamennyit sértelle-

nül meghagyjuk. Előbbi eljárás azért ajánlatos, mert száraz esztendőben az egy éves hajtások könnyen kivésznek, s jobb ha az átültetett fák esékély nedve kevesebb hajtás táplálására tartatik fenn.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Mihály József
Főmunkatárs: Keviczky László.

2986. tkv. 1885. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szarvasi kir. jbiróság mint telek-könyvi hatóság hözhírré teszi, hogy Dérczy Péter végrehajtatónak Gubucz Katalin végrehajtatást szenvedő elleni 500 frt tőké kövétel és jár. iránti végrehajtási ügyében a b. gyulai kir. törvényszék a szarvasi kir. járásbiróság területén levő endrői határban fekvő az endrői 1427 sz. tjkvben Gubucz Katalin nevéen álló A. I. 1 rsz. a (3049—53)3 hrsz. 4 ⁵⁸/₁₆₀₀ hold szántóföldre az árverést 1235 frt ezennel megállapított kikialtási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1885 évi december hó 29 ik napján délelőtt 10 órakor Endrőd község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikialtási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át vagyis 123 frt 50 krt. készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerő elismervényt átszolgáltatni.

Kelt szarvason 1885 évi okt. hó 20 napján A Szarvasi kir. jbiróság mint telek-könyvi hatóság.

Kontur József
kir. jbiró

1995—85.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szarvasi kir. jbiróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Réthy Sándor végrehajtatónak Baltazar József végrehajtatást szenvedő elleni 28 frt 88 kr. tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a b. gyulai kir. törvényszék a szarvasi kir. jbiróság területén levő Szarvas városában fekvő a szarvasi 1267. sz. tjkvben Baltazar József nevéen álló A. 1 rsz. a (1938—39) hrsz. 306 ol beltelkes házra árverést 336 frt ezennel megállapított kikialtási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1885. évi december 30 ik napjának délelőtt 10 órakor Szarvas város házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikialtási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át vagyis 33 frt 60 krt készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított s az 1881. november 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881. LX. t cz 170 §-a értelmében a bánat pénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerő elismervényt átszolgáltatni.

Kir. jbiróság mint tkvi hatóság Szarvas 885. Október 20-án.

Kontur J.
kir. jbiró.

H i r d e t é s .

Örök áron eladó Temető utcán a Blaskó-féle sarokház, mivel a tulajdonos lakását máshová akarja áttenni. A ház évenként 700 forintot jövedelmez, s 1886. év Szentgyörgy napján átvehető 4505 forinton. A birtokos ezen áron felül, a hogy ő vette tetemes befektetést tett.

Ugyanott ajánlkozik egy fiatal mészáros sertések vágására.

3—2
Deák Ignác.

